

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Priori Et Capitulo Sagiensi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

PRIORI ET CAPITULO
Sagiensi.

nonicam de persona idonea celebratam auctoritate apostolica confirmari. Nos autem ad majorem cautelam à prædictis Canonis juramentum recepimus, non à nobis exactum, sed ab ipsis oblatum, & factum electionis, sicut est & moris & juris, examinavimus diligenter. Interim verò nuntius prædicti Casinensis Abbatis suas nobis litteras præsentavit, gravem contra jam dictum Legatum querimoniam continentes quòd postquam electionem examinaverat, & eam ad nostræ transtulerat deliberationis examèn, nuntiis jam directis, iterum eandem electionem malitiosè nimis examinare præsumpsit. Vnde petebat per viros idoneos suspitione carentes de ipso facto diligenter inquiri. Cumque præfatus supervenisset Episcopus, & ea quæ gesta sunt intellexissemus ab ipso, de communi fratrum nostrorum consilio examinationem secundam, tamquam à non suo iudice factam, postquam negotium ad nostram fuerat translatum examèn, censuimus irritam & inanem. Quia tamen ex his quæ de quibusdam juramentis & promissionibus factis audivimus, non levis in animo nostro dubitatio est suborta, ut secundum Apostoli dictum manus citò nemini imponamus, super his per inquisitionem legitimam volumus plenius edoceri. Quocirca devotioni vestræ per apostolica scripta mandamus quatenus ad Tranensem accedentes Ecclesiam, juramenti vinculo Canonicos astringatis ut super electionis processu plenam & meram aperiant veritatem, diligenter & fideliter inquirentes de juramentis & promissionibus & aliis articulis ad negotium facientibus, utrum videlicet aliqua promissio vel datio facta fuerit, à quo, & cui, quando, & ubi, quibus mediantibus vel præsentibus, utrum recepta vel sprete, & quis eam recepit aut sprete, & si quisquam promissionem vel donationem noverat præcessisse, quare postea eligebar, distinguentes inter scientiam & auditum, & inter eos qui ab initio contradixerant & alios qui consenserant à principio, de quo fuit, & à quibus, qualiter, & quare juratum, sicque fideliter omnia conscribentes, sub sigillis vestris ad nostram præsentiam destinatis. Quòd si non ambo his exequendis infra mensem potueritis interesse, alter vestrum &c. Datum Laterani viii. Kal. Julij.

Post obitum Sagiensis Episcopi, votis eligentium in diversa divisus, tu, fili Prior, cum quibusdam ex Canonis pro parte tua, pro parte verò altera Archidiaconus Oximensis & quidam similiter de Canonis, ad sedem apostolicam accessistis. Ut autem de processu negotij notitia plenior haberetur, utrinque de mera veritate dicenda præstari fecimus juramenta. Tu ergo, Prior, pro parte tua coram dilecto filio I. tituli S. Priscæ Presbytero & Hug. S. Eustachij Diacono Cardinalibus deposuisti juratus quòd defuncto Episcopo Sagiensi fratres in Capitulo convocasti, proponens coram ipsis qualiter per F. & L. prædecessores, qui de gremio Sagiensis Ecclesie non fuerunt, Canonicorum erant reditus diminuti, & multa gravamina passa fuerat Ecclesia Sagiensis, consulens eis ut aliquis de ipsa eligeretur Ecclesia, qui paupertatem vestram expertus, compassionis vobis viscera exhiberet. Cumque hoc verbum omnibus placuisset, tu sub professionis debito & obedientie vinculo promisisti quòd ab hoc proposito non recederes, præsertim cum juri canonico consonaret, per quod electio de gremio Ecclesie statuitur facienda, si persona ibi reperitur idonea. Id etiam promiserunt à te singuli requisiti. Tu ergo & benedixisti omnibus hoc statutum perscrutantibus, & in transgressores de universorum assensu excommunicationis sententiam protulisti. Exin tribus tibi Canonis sociatis ad venerabilem fratrem nostrum Rotomagensis Archiepiscopum & carissimum in Christo filium nostrum Iohannem illustrem Regem Angliæ accessisti, ut defuncti obitum nuntiares. Sed cum nihil proficeres apud eos, ad tuam Ecclesiam es reversus. Post hæc verò Rex ipse Sagium veniens, duos nuntios Capitulo destinavit, ex parte ipsius proponentes quòd Decanum Lexoviensem in Episcopum recipere procurarent. Respondentibus autem Canonis quòd utiliores & meliores haberentur in Ecclesia Sagiensi, regij nuntij subjunxerunt ut tres de Ecclesia & tres de extraneis nominarent, unum quem Rex vellet in Episcopum recepturi. Exclusis autem nuntiis, cum super hoc commune consilium haberetur, Canonis omnes in te vota sua voluntate libera transtulerunt, ut quot & quos velles de Capitulo nominares. Tu autem plenius sciens merita

Epist. 68.
De electione
Episcopi Sa-
giensis.

singulorum, S. Sagiensem & W. Chobon. Archidiaconum & Magistrum G. & R. de Merula nominasti, & Canonici omnes te, licet invitum, pariter nominarunt, parati unum ex his quinque recipere in pastorem. Redeuntibus vero nuntiis, literas regias recepisti ut tu cum sex vel septem de Canonicis Argentonium ires, literas portans de rato, ut quod cum ipsis faceres, ceteri acceptarent. Venientes autem illuc tecum nonnulli de Canonicis cum hujusmodi literis in te vota sua unanimiter contulerunt, ut quem eligeres reciperent in pastorem, instantes postmodum apud Regem ut in aliquem de gremio Ecclesie consentiret. Cumque id obtinere non possent, nec ipsi vellent recipere de nominatis a Rege, recepta licentia tandem ad propria sunt reversi. Post aliquot vero dies nuntij Regis denuo advenerunt rogantes ut satisfaceret regie voluntati. Sed licet antequam id proponeret, tu ad sedem apostolicam appellasses, in crastinum tamen, te vidente, iidem nuntij thesaurum Ecclesie rapuerunt, & deponentes illum apud abbatiam sancti Martini, die sequenti equos tuos & omnia bona Canonicorum per violentiam abstulerunt, & vestros exinde famulos expellentes, abreptis domorum clavibus, portas exteriores & alias firmarunt, & consanguineis Canonicorum in quadrigis abductis & carceri mancipatis, bona eorum fuerunt omnia totaliter occupata; quibus etiam, sicut audisti, fuit commercium victualium denegatum. Postmodum etiam nuntij cum Majore villae ad Capitulum redeuntes, dixerunt Canonicis quod nec manducarent nec biberent quousque satisfacerent regie voluntati. Tu ergo cum Canonicis cruce textuque evangelij receptis Ecclesiam professionaliter exivisti, ipsam & episcopatum totum interdicto supponens; & appellans iterum, quinque de fratribus ad Ecclesiam custodiam dimisisti. Ceteris autem tecum apud Trapam manentibus, sub poena excommunicationis nequis ab eorum societate recederet inhibere curasti. Et cum neque per venerabilem fratrem nostrum Cantuariensem, neque per jam dictum Rotomagensem, a quo benignè recepti fuistis, restitutionem obtinere posses, timentes ne metu regio Canonici qui apud Sagium & obedientias morabantur, procederent ad aliquem eligendum, ab ipso Metropolitano vestro literas impetrasti ut excommunicationis vinculo subjacerent qui sine conscientia Prioris & Capi-

tuli eligere attentarent. In crastinum vero convenientibus tam matricis Ecclesie quam obedientiarum fratribus universis, sex duntaxat exceptis qui apud Sagium morabantur, & de electione tractantibus, vota omnium in R. de Merula conveniunt. Duodecim autem, de quibus tres ad nostram presentiam accesserunt, metum regium allegantes & electioni factae interesse timentes, recesserunt, firmiter promittentes quod salva pace Regis electum libenter reciperent in pastorem, & contra ipsius electionem non irent nisi coacti. Die vero sequenti habito prudentum consilio electionem in capella sancti Andreae apud Rotomagum solemniter celebrasti, * ipsam Metropolitanus per quosdam de Capitulo & electo, ne quid in vestrum prejudicium fieret, sedi Apostolicae approbavit, tandem ab ipso Archiepiscopo benedictione recepta iter arripuistis ad sedem apostolicam veniendi. Postmodum vero, de Argensteio Miles ex parte Regis & R. Abbatis G. accedens rogavit & multa promisit ut rediretis, filium ipsius R. in Episcopum recepturi, addens quod vobis nolentibus & volentibus futurus esset Episcopus Sagiensis. Iterum etiam idem Abbas per quendam Clericum & servientem suum vos super eodem attentè rogavit. Sed vobis in priore manentibus voluntate, coeptum iter profecuti fuistis. Electo autem apud sanctum Moran sublato de medio, venientes Lucaniam in capella, episcopali habito. quondam Lucanensis Episcopi & aliorum prudentum consilio, S. Archidiaconum, unum de quinque a principio nominatis, solemniter elegistis; & cum ipso pariter ad sedem apostolicam accedentes, electionem ipsius petebatis suppliciter confirmari, electione partis adversae (quae fuerat ab excommunicatis appellatione postposita postquam vos iter arripuistis ad sedem apostolicam, electo vestro vivente) de filio illius qui Sagiensem Ecclesiam & Canonicos spoliavit, penitus reprobata. Ceterum ex parte adversa Arnaudus Presbyter professus, licet narrationi tuae, fili Prior, in aliis vero omnibus concordaret, per maledictionem tamen tuam se non intellexisse proposuit excommunicationis sententiam in aliquem fuisse prolata, rationem supponens quare super electione Lexoviensis Decani regia petitio non fuerit admittenda, cum ipsius consanguinei essent Sagiensis Ecclesiae inimici, & quod ea die qua Ecclesiam proponebas exire

* f. ipsam Metropolitanus per quosdam de Capitulo praesentatis & electo, neq. in ve. pra. fieret, sedem apostolicam appellante; taod.

propter persecutiones præmissas, V. de Aspri ipso & quibusdam aliis præsentibus ad nos appellans, ne sine assensu Capituli ad electionem procederes interdixit. Ad-didit etiam quòd rediens nuntius ex parte Regis proposuit quòd id de ipsius non pro-cesserat voluntate, portans Archiepisco-po literas continentes quòd Canonicos ad propria redire faceret, & eis plenè omnia resignaret. Tu autem, Prior, Archidiacono Corboniensis & R. fratri ejus ut ad Sagiensem Ecclesiam accederent in-junxisti, nuntiaturi quod invenirent de re-stitutione facta vel etiam facienda, post-modum verò cum quibusdam Canonicis Argentonium accessisti, ubi cum non pos-ses colloquium habere cum Rege, de consilio dicti Cantuariensis Archiepiscopi, pro honore ejus, qui erat in diocesi Sa-giensi, sententiam in nativitate Domini relaxasti; exinde verò Rotomagum ve-niens, de consilio Archiepiscopi omnes fra-tres ad octavam circumcissionis dominicæ convocasti, quibus apud Rotomagum constitutis, cum omnes convenire non possent, ad vocationem Archiepiscopi, qui apud abbatiam sancti Audoeni moraba-tur, tu cum tribus Archidiaconis & quin-que aliis Canonicis illuc ivisti, cujus stare, post multa verba, sicut sacerdotes, legali consilio promisisti. Fuit autem ipsius con-silium quòd ad matricem Ecclesiam ipsius Canonici, obediales verò ad suas obe-dientias remanerent, ipso autem non au-dente ad Ecclesiam suam redire in locis competentibus faceret provideri, & quòd ad electionem non procederent donec re-stitutionem plenariam obtinerent, sub pœ-na excommunicationis inhibens ne sigillo Capituli apud superiorem invento sine consensu Capituli sigillarent. quod etiam priùs factum fuerat per Priorem, ad cujus petitionem & aliorum novem Archiepisco-pus idem excommunicavit omnes qui sine consensu communi eligere attentarent. Quatuor autem ex ipsis W. Archidiacono Corboniensis, magister Guarinus, con-stitutus ipse testis, & Martinus Blandinen-sis ad Archiepiscopum accesserunt, ut absolveret eos à promissione quam sibi Prior fecerat de non assumendo aliquo in Episcopum nisi de gremio esset Ecclesie postulantes. Quibus respondit Archie-piscopus quòd Deus non erat ut eos possit ab hujusmodi absolvere sacramento. Cùm-que magister Guarinus constitutus se dix-erit non jurasse, respondit Archiepiscopus, *Ite in nomine Domini.* Die verò sabbathi

octava circumcissionis sequente omnibus Canonicis in archiepiscopali capella ma-nentibus, sex exceptis qui remanserant ut Ecclesiam custodirent, cum tu Prior pro-posuissem quòd licet quinque nominati fuissent, per R. tamen de Merula Ecclesie vestra melius poterat provideri, Archidia-conus Corboniensis si electionem velles facere requisivit. Respondenti autem tibi quòd velles eligere, ipse pro se suisque sub-junxit quòd interesse propter promissio-nem quam fecerat Archiepiscopo non au-debant, cujus perlectis litteris appellavit, & cum decem & novem exivit; tu verò cum sociis tuis sequenti dominica R. de Merula elegisti; electionem autem Ar-chiepiscopo confirmare volente, ipse Ar-chidiaconus Corb. appellationem inter-positam innovavit, & cum parte sua re-diens ad Ecclesiam Sagensem, & pro ex-communicata partem alteram habens, ha-bito consensu regio & prudentum viro-rum consilio, Erbertum filium præfati R. Abbatis elegit, sed electus ipse, nisi nobis placeret, noluit consentire. Petebatis proinde pro parte ista facto suo tamquam ad apostolicum favorem impendi. Quòd autem præmissa electio de jure stare non poterat, multipliciter ostendere fatage-bas. Fuerat enim ab excommunicatis post appellationes multiplices contra promiss-ionem factam præfatis Archiepiscopis at-tentata. Cùm enim præfatus Rotoma-gensis Archiepiscopus ad petitionem tuam, fili Prior, excommunicasset eos qui eligerent sine tuo Capituli que consensu, te tuosque tenuit hoc edictum, in quo fa-ciendo partem incidere præsumpsisti, li-cet idem Archiepiscopus per suas nobis li-teras intimarit quòd in eos excommuni-cationis sententiam promulgarat qui ad electionem procederent regula canonum non servata. Apostolicam sedem appel-laverat etiam H. Archidiaconus Oximen-sis ne ipso contempto eligeretur aliquis in pastorem. V. etiam de Aspris in egressu Ecclesie Sagiensis, & Archidiaconus Cor-boniensis in archiepiscopi capella itidem appellavit, ne absque consensu Capituli deberet electio celebrari. Vos etiam pro-mittendo quòd juxta consilium præfato-rum Archiepiscoporum eligere deberetis, à primo videbamini proposito recessisse. Quòd si pars altera tamquam excommuni-cata jus in electione nullum haberet, sicut ex parte tua, fili Prior, exitit allegatum, cum quidam de Canonicis partis tuæ ad electionem ultimam vocati non fuerint, &

sic meritò intelligantur exclusi pariter & contempti, hac solummodò ratione factum ultimum partis tuæ proponebatur penitus irritandum, cum plus noceat contemptus unius quam contradictio plurimorum. Verùm has objectiones pars tua refellere nitēbatur, negans se penitus in excommunicationem aliquam incidisse. Cùm enim ab initio ipsius negotij de communi consensu omnium fuerit ordinatum ut nullus eligeretur externus, sed de gremio duntaxat Ecclesiæ, in qua plerique idonei habebantur, nec hujusmodi statuto per consequentiam fuerit derogatum, cùm etsi compromissum fuisset in consilium præfatorum, per hoc tamen non recederetur à primo statuto, quia consulere potuissent & etiam debuissent ut secundum illud statutum is de gremio eligeretur Ecclesiæ qui posset in ea idoneus inveniri, & si tibi, fili Prior, de facto fuerit per aliquos contradictum, de jure tamen contradici non potuit, cum de communi consensu quinque fuissent de gremio Ecclesiæ nominati ut unus assumeretur eorum. quare unus ex ipsis sine contradictione qualibet eligi poterat & debebat. Appellationes etiam interpositæ id non poterant impedire, quoniam Oximensis Archidiaconus non poterat appellare, cùm non sit Canonicus vel professus, nec ad electionem alius admittatur, sicut ex Canonicorum depositionibus evidenter apparet. Cùmque Canonici & professi per testes etiam partis ipsius Archidiaconi nominentur, ipse inter numeratos hinc inde minimè reperitur. Aliis autem provocationibus dicebatur fuisse delatum, cùm inspecto principio quod cujusque rei potissima pars exitit, non sine communi consensu Capituli electio fuerit celebrata. Defuncto igitur electo priore, de cujus facto personaliter agi non poterat, de medio persona sublata, nisi forsitan ut de viribus latæ sententiæ quæreret pari potestate, ad secundam fuit electionem processum, cùm electus ipse de quatuor fuerit primitus nominatis, cui absentia quorundam, fili Prior, tuæ parti faventium nocere non poterat vel debebat, cùm longius extra provinciam constitutus eos causa necessitatis ad electionem convocare nequiveris vel etiam expectare, præsertim cùm se ratum habituros promiserint quicquid super ordinatione ipsius Ecclesiæ tu & alij faceretis. Adversariis ergo tamquam excommunicatis ab electionis jure semotis, in te tuosque qui tecum aderant potestas totius Ca-

pituli residebat. Vnde factum tuum propter præmissas & alias rationes favore petebas apostolico roborari. Nos igitur his & aliis diligenter auditis & cognitis, quia constitit nobis, prima electione pendente, post appellationem ad sedem apostolicam, factum partis alterius ab excommunicatis perperam attentatum, illud decrevimus irritum & inane. Electionem autem illam ultimam à te, fili Prior, & tibi faventibus tamquam à toto Capitulo propter præmissas rationes & alias canonicè celebratam communicato fratrum consilio exigente justitia sententialiter confirmamus. Nulli ergo &c. Datum Laterani VII. Kal. Julij.

N. DECANO MAIORIS
Ecclesiæ Colonensis, Præposito Banensi,
& Priori de Heiterbarch.

SI licuisset nobis personas accipere in judicio, profectò in causa monasterij de Gerensim, quæ vertebatur inter dilectas in Christo filias Gertrud & Gudan, tot & tales ac tantos pro ipsa Guda intercessores habuimus quòd libenter pro ipsa sententiam tulissemus. Verùm quia Deus in sua lege præcipit quòd nec accipiamus personas nec munera, sed justè quòd justum est judicemus, nos sine personarum acceptione via regia procedentes, causam ipsam juxta canonicas sanctiones exigente justitia curavimus terminare. Ad audientiam siquidem apostolatus nostri referente dilecto filio procuratore dilectæ in Christo filiæ Gertrud pervenit quòd cùm olim vacante monasterio prædicto de præficienda sibi Abbatisa moniales diutius tractavissent, demum in duas partes vota eligentium sunt divisa, quarum altera Gertrud, altera Gudan sibi in Abbatisam elegit. propter quod ab utraque illarum fuit ad sedem apostolicam appellatum, & ad prosequendam appellationem nuntij destinati, qui in certos judices multis coram positis convenerunt, juramento firmantes quòd à literis quas communiter impetrarent nullatenus resilirent, nec examen electorum judicum pariter declinarent; sed postmodum Gud. nuntius contra præstitum veniens juramentum, ad A. quondam Abbatem de Monte & dilectos filios Abbatem de Campis & Præpositum sancti Gereonisfurtivas literas impetravit. Qui cùm vellent in causa procedere, Ger. nuntius ab apostolica sede reversus ad dilectos filios majoris Ecclesiæ & sancti Gereonis Decanum &c. quondam majorem

Epist. 69.
De electione
Abbatissæ de
Gerensim.